

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	10
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	10
ขอบเขตของการศึกษา.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
นิยามศัพท์.....	12
2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิดและนโยบายของรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.....	14
ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน.....	38
แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	48
แนวคิดการพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน.....	52
แนวคิดการบูรณาการ.....	56
ขีดความสามารถขององค์กรชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.....	58
การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน.....	67
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	73

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า	
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....88	
ชั้นตอนที่ 1	สำรวจระดับของขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกัน	
ปัญหาเสพติด.....	89	
ชั้นตอนที่ 2	การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนเขตภาคเหนือตอนล่าง	
ในการป้องกันปัญหาเสพติดเชิงบูรณาการ.....	95	
4	ผลการศึกษา.....99	
ตอนที่ 1	ขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด	
เชิงบูรณาการ.....	99	
ตอนที่ 2	การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด	
เชิงบูรณาการ.....	167	
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....185	
บรรณานุกรม.....	191	
ภาคผนวก.....	201	
ภาคผนวก ก	แบบสัมภาษณ์ขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกัน	
ปัญหาเสพติด.....	202	
ภาคผนวก ข	แบบสัมภาษณ์ขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด.....	215
ภาคผนวก ค	องค์ประกอบของแบบสำรวจความสามารถของชุมชน	
ในการป้องกันปัญหาเสพติดในส่วนที่ 2 และลักษณะของ.....	222	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ง ความต้องการการเพิ่มขึ้นขีดความสามารถของชุมชนเป้าหมายในพื้นที่ ภาคเหนือตอนล่าง.....	227
ภาคผนวก จ ภาพการดำเนินการวิจัย.....	243
ประวัติผู้วิจัย.....	253

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	เปรียบเทียบการศึกษาในระบบโรงเรียนกับระบบการเรียนรู้ของชุมชน.....	45
2	เทคนิคในการป้องกันปัญหาเสพติดแยกตามกลุ่มที่ศึกษาจากงานวิจัย.....	82
3	เทคนิคในการป้องกันปัญหาเสพติดแยกตามกลุ่มเป้าหมายจากเอกสารวิชาการ.....	84
4	ชุมชนเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่ 9 จังหวัดของเขตภาคเหนือตอนล่าง.	93
5	สรุปกิจกรรมในการดำเนินการวิจัย.....	96
6	ผลการสำรวจขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดเบื้องต้นเขต จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง.....	136
7	การเทียบเคียงเนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของเอกสารวิชาการ งานวิจัย ผลการสำรวจเบื้องต้น.....	143
8	ลักษณะกลุ่มเป้าหมายจาก 9 ชุมชนเป้าหมาย จำแนกตามจังหวัดและกลุ่ม อายุ.....	146
9	ลักษณะกลุ่มเป้าหมายจาก 9 ชุมชนเป้าหมาย จำแนกตามจังหวัดและเพศ.....	147
10	ลักษณะกลุ่มเป้าหมายจาก 9 ชุมชนเป้าหมาย จำแนกตามจังหวัดและสถานภาพการ สมรส.....	147
11	ลักษณะกลุ่มเป้าหมายจาก 9 ชุมชนเป้าหมาย จำแนกตามจังหวัดและ ระดับการศึกษา.....	148
12	ลักษณะกลุ่มเป้าหมายจาก 9 ชุมชนเป้าหมาย จำแนกตามจังหวัดและอาชีพ.....	149
13	ลักษณะกลุ่มเป้าหมายจาก 9 ชุมชนเป้าหมาย จำแนกตามจังหวัดและความเพียงพอ ของรายได้.....	150
14	ลักษณะกลุ่มเป้าหมายจาก 9 ชุมชนเป้าหมาย จำแนกตามจังหวัดและระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน.....	151

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 15 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจขีดความสามารถของชุมชน
ในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบสอง บ้านแม่เชียงราย หมู่ 7
ตำบลยกบัตร อำเภอสามเงา จังหวัดตาก แยกตามองค์ประกอบ.....154
- 16 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจขีดความสามารถของ
ชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบสอง บ้านเทพพนม
หมู่ 5 ตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย แยกตามองค์ประกอบ..155
- 17 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจขีดความสามารถของ
ชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบสอง บ้านหนองบัว
หมู่ 7 ตำบลหนองพระ อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก แยกตามองค์ประกอบ.156
- 18 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจขีดความสามารถของชุมชนใน
การป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบสอง บ้านโคกหม้อ หมู่ 5
ตำบลท่ามะเฟือง อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ แยกตามองค์ประกอบ.....157
- 19 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจขีดความสามารถของชุมชนใน
การป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบสอง บ้านคลองข่อย หมู่ 5
ตำบลบางลาย กิ่งอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร แยกตามองค์ประกอบ
ด้านแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศ.....158
- 20 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจขีดความสามารถของชุมชนในการ
ป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบสอง บ้านโป่งหว้า หมู่ 4 ตำบลห้วยใหญ่
อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ แยกตามองค์ประกอบ.....159
- 21 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจขีดความสามารถขององค์ประกอบ
ชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบสอง บ้านคลองสายทอง
หมู่ 3 ตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंกั จังหวัดนครสวรรค์ แยกตาม
องค์ประกอบ.....160

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

22	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจขีดความสามารถของ ชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด ในการสำรวจรอบสอง บ้านหนองโพธิ์ หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไผ่แบน อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี แยกตาม องค์ประกอบ.....	161
23	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจขีดความสามารถของ ชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด ในการสำรวจรอบสอง บ้านทุ่งยาว หมู่ 7 ตำบลเขาคีรีส อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร แยกตามองค์ประกอบ..	162
24	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจขีดความสามารถของ ชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด ในการสำรวจรอบสอง ภาพรวม 9 ชุมชน แยกตามองค์ประกอบ.....	163
25	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจระดับขีดความสามารถ ของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด ในการสำรวจรอบสอง ภาพรวม 9 จังหวัด แยกตามรายพื้นที่.....	164
26	การวิเคราะห์ความแปรปรวน เมื่อมีองค์ประกอบของปัจจัยที่สนับสนุนการเพิ่มขีด ความสามารถ 7 องค์ประกอบเป็นตัวแปรอิสระ และ สภาพปัญหาเสพติด เป็นตัวแปรตาม.....	165
27	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามคือสภาพปัญหาเสพติด กับ ตัวแปรต้น คือ องค์ประกอบของปัจจัยที่สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถ 7 องค์ประกอบ.....	166
28	การสังเคราะห์กระบวนการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกัน ปัญหาเสพติดเชิงบูรณาการ.....	167

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

29	สรุปผลการนำเสนอกระบวนการเพิ่มระดับขีดความสามารถของชุมชน ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในเวทีประชาคมของหมู่บ้านเขตจังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง.....	171
30	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจความสามารถของชุมชน ในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบที่ 2 เปรียบเทียบกับการสำรวจ รอบที่ 3 บ้านแม่เที่ยงราย หมู่ 7 ตำบลยกบัตร์ อำเภอสามเงา จังหวัดตาก แยกตาม องค์ประกอบ.....	174
31	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบสำรวจความสามารถของชุมชน ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด ในการสำรวจรอบที่ 2 เปรียบเทียบกับการสำรวจ รอบที่ 3 บ้านเทพพนม หมู่ 5 ตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย แยกตามองค์ประกอบ.....	175
32	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจความสามารถของชุมชน ในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบที่ 2 เปรียบเทียบกับการสำรวจ รอบที่ 3 บ้านหนองบัว หมู่ 7 ตำบลหนองพระ อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก แยกตามองค์ประกอบ.....	176
33	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจความสามารถของชุมชน ในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบที่ 2 เปรียบเทียบกับการสำรวจ รอบที่ 3 บ้านโคกหม้อ หมู่ 5 ตำบลท่ามะเฟือง อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ แยก ตามองค์ประกอบ.....	177

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

34	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจความสามารถของชุมชน ในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบที่ 2 เปรียบเทียบกับการสำรวจ รอบที่ 3 บ้านคลองช้อยหมู่ 5 ตำบลบางลาย กิ่งอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร แยกตามองค์ประกอบ.....	178
35	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจความสามารถของชุมชน ในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบที่ 2 เปรียบเทียบกับการสำรวจ รอบที่ 3 บ้านโป่งหว่า หมู่ 4 ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ แยกตามองค์ประกอบ.....	179
36	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจความสามารถของชุมชน ในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบที่ 2 เปรียบเทียบกับการสำรวจ รอบที่ 3 บ้านคลองสายทอง หมู่ 3 ตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंกั จังหวัด นครสวรรค์ แยกตามองค์ประกอบ.....	180
37	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจความสามารถของชุมชน ในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบที่ 2 เปรียบเทียบกับการสำรวจ รอบที่ 3 บ้านหนองโพธิ์ หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไผ่แบน อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี แยกตามองค์ประกอบ.....	181
38	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจความสามารถของชุมชน ในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบที่ 2 เปรียบเทียบกับการสำรวจ รอบที่ 3 บ้านทุ่งยาว หมู่ 7 ตำบลเขาคีรีส อำเภอพรานกระต่าย จังหวัด กำแพงเพชร ตามองค์ประกอบ.....	182
39	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจความสามารถของชุมชน ในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบที่ 2 เปรียบเทียบกับการสำรวจ รอบที่ 3 ภาพรวมทุกพื้นที่ แยกตามองค์ประกอบ.....	183

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 40 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสำรวจความสามารถของชุมชน
ในการป้องกันปัญหาเสพติด ในการสำรวจรอบที่ 2 เปรียบเทียบกับการสำรวจ
รอบที่ 3 ภาพรวมทุกพื้นที่ แยกรายจังหวัด.....184

บัญชีภาพ

ภาพ

หน้า

1	แผนที่ประเทศไทย.....	7
2	พื้นที่จังหวัดเป้าหมายในการศึกษาวิจัยจังหวัดในภาคเหนือตอนล่าง.....	8
3	องค์ประกอบการเรียนรู้ของชุมชน.....	47
4	กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งของอดุลย์ วังศรีคุณ.....	77
5	กรอบความคิดนำการวิจัย.....	86
6	ขั้นตอนการวิจัย.....	88
7	แผนที่บ้านแม่เชียงรายจังหวัดตากจากการสำรวจพื้นที่ของผู้วิจัย.....	100
8	แผนที่บ้านเทพนมจังหวัดสุโขทัยจากการสำรวจพื้นที่ของผู้วิจัย.....	104
9	แผนที่บ้านหนองบัวจังหวัดพิษณุโลกจากการสำรวจพื้นที่ของผู้วิจัย.....	109
10	แผนที่บ้านโคกหม้อจังหวัดอุตรดิตถ์จากการสำรวจพื้นที่ของผู้วิจัย.....	113
11	แผนที่บ้านคลองข่อยจังหวัดพิจิตรจากการสำรวจพื้นที่ของผู้วิจัย.....	117
12	แผนที่บ้านโป่งหว้าจังหวัดเพชรบูรณ์จากการสำรวจพื้นที่ของผู้วิจัย.....	121
13	แผนที่บ้านคลองสายทองจังหวัดนครสวรรค์จากการสำรวจพื้นที่ของผู้วิจัย.....	125
14	แผนที่บ้านหนองโพธิ์จังหวัดอุทัยธานีจากการสำรวจพื้นที่ของผู้วิจัย.....	128
15	แผนที่บ้านทุ่งยาวจังหวัดกำแพงเพชรจากการสำรวจพื้นที่ของผู้วิจัย.....	132
16	บ้านแม่เชียงราย หมู่ 7 ตำบลยกบัตร อำเภอสามเงา จังหวัดตาก.....	244
17	บ้านเทพนม หมู่ 5 ตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย.....	245
18	บ้านหนองบัว หมู่ 7 ตำบลหนองพระ อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก.....	246
19	บ้านโคกหม้อ หมู่ 5 ตำบลท่ามะเฟือง อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์.....	247
20	บ้านคลองข่อย หมู่ 5 ตำบลบางลาย กิ่งอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร.....	248
21	บ้านโป่งหว้า หมู่ 4 ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์.....	249
22	บ้านคลองสายทอง หมู่ 3 ตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์.....	250

บัญชีภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

23 บ้านหนองโพธิ์ หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไผ่แบน อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี.....	251
24 บ้านทุ่งยาว หมู่ 7 ตำบลเขาคีรีต อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร.....	252

